

EK on huolissaan EU Inc. -ehdotuksen maksukyvyttömyyspuolesta
U 33/2026 vp

Eduskunnan talousvaliokunnalle

U 33/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 28. yhtiöoikeudellisesta kehyksestä (EU Inc.)

TaV on pyytänyt EK:lta lausuntoa otsikkoasiassa. EK esittää lausuntoon seuraavan.

Komissio esittää erillistä maksukyvyttömyys- ja purkumenettelyä tietyille EU Inc. -yhtiöille

Ehdotus yksinkertaistetusta purkumenettelystä tietyille EU Inc. -yhtiöille ("innovatiiviset star-tup-yritykset") herättää vakavia kysymyksiä. Erillinen maksukyvyttömyysjärjestelmä vain rajatulle yhtiöjoukolle heikentää sääntelyn selkeyttä ja ennakoitavuutta – ja johtaisi näin esityksen tavoitteiden vastaiseen lopputulokseen. Lisäksi innovatiivisen startup-yrityksen määrittely on tulkinnanvarainen. Pahimmillaan tämä johtaisi uuteen esiriitaan ennen varsinaista maksukyvyttömyysmenettelyä.

Lisäksi velkojansuojan kannalta ongelmallista on mahdollisuus menettelyyn ilman ulkopuolista riippumatonta asianhoitajaa. Esitys mahdollistaisi yksinkertaistetun maksukyvyttömyysmenettelyn toteuttamisen vain velallisen itsensä toimesta ilman asianhoitajaa. Myös keskeiset kysymykset, kuten takaisinsaanti, jätetään kansallisen oikeuden varaan.

Ehdotuksen tausta ja valmistelu

Ehdotus muistuttaa aiempaa komission aloitetta maksukyvyttömyisten mikroyritysten kevennetystä purkumenettelystä, josta sittemmin luovuttiin laajan vastustuksen vuoksi. On varmasti syytä uskoa, että tekijät, jotka johtivat riittämättömään tukeen äskettäin hyväksytyssä maksukyvyttömyysdirektiivissä kyseiselle luvulle, ovat edelleen päteviä.

Yleisesti EK kannattaa EU Inc. -ehdotusta

EK on yleisesti ottaen tyytyväinen, että EU Inc. -ehdotus kokonaisuudessaan perustuu vapaaehtoisuuteen. On hyvä, että komissio yrittää helpottaa yritysten elämää. Mutta insolvenssioikeutta koskevat kohdat ovat, kuten todettua, monessa suhteessa hyvin ongelmallisia.

Maksukyvyttömyyteen liittyvät huolet eritellysti

Jos komission ehdotus toteutuisi sellaisenaan, voimassa voisi olla kaksi rinnakkaista maksukyvyttömyysjärjestelmää, jotka voisivat johtaa keskinäisiin tulkintaepäselvyyksiin. Rinnakkaisjärjestelmissä olisi erilaiset lähtökohdat: startup-aloituskriteeri ("heti kun yritys ei pysty maksamaan velkojaan ja ne erääntyvät") alentaa maksukyvyttömyyden kynnystä ja voi johtaa yritysten tarpeettomaan lopettamiseen. Komissio ehdottaa, että yksinkertaistettu menettely aloitetaan velallisen pyynnöstä ja maksukyvyttömyyden katsotaan olevan olemassa, kun velallinen ei pysty maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Menettelyn aloittamisen edellytyksenä tulisi olla, että maksukyvyttömyys ei ole vain väliaikaista.

Pääsääntönä esityksessä on, että ulkopuolinen selvittäjä (verrattavissa konkurssipesän hoitajaan) on määrättävä, kun tuomioistuin tai muu nimetty viranomainen päättää aloittaa yksinkertaistetun menettelyn. Pääsäännöstä voidaan poiketa velallisen tai velkojen pyynnöstä edellyttäen, että velallisella on ajantasainen tase ja tilinpäätös. Ei kuitenkaan vaikuta asianmukaiselta, että selvitystilamenettely voidaan toteuttaa ilman riippumattoman selvittäjän osallistumista, jonka tehtävänä on muun muassa suojella velkojen etuja.

Velkojat

Velkojen osalta, jotka eivät pystyisi perimään varojaan takaisin, koska velkaerittelyä ei voitaisi laatia asianmukaisesti mahdollisesti asiakirjojen ja tietojen puuttumisen vuoksi ja koska selvittäjä ei pystyisi näin todentamaan saatavien olemassaoloa, esitys tarkoittaisi pahimmillaan kulu-
jen lisäystä eli rahoituksen kallistumista.

Työntekijät

Yrityksen työntekijät puolestaan eivät välttämättä pystyisi aktivoimaan tehokkaalla tavalla kansallisia palkkaturvajärjestelmiä ja siten vaatimaan oikeuttaan työttömyysetuuksiin, koska he eivät välttämättä ole itsenäisesti tietoisia näistä menettelyistä. Muun muassa näillä perusteilla velallisen täyden määräysvallan myöntäminen selvitystilamenettelyn aikana kuvatulla tavalla on mielestämme ristiriidassa hyvän oikeusjärjestyksen kanssa.

Takaisinsaanti

Ehdotus jättää useita muitakin maksukyvyttömyyteen liittyviä kysymyksiä avoimiksi, mm. aiemmin maksettujen velkojen takaisinperintämahdollisuuden. Tämä sääntely jäisi käsittääksemme kansallisen oikeuden varaan. Tätä taustaa vasten on hyvin kyseenalaista, johtaisivatko EU Inc:a koskevat erityiset maksukyvyttömyyssäännöt komission

tavoittelemiin tehokkuus- ja yksinkertaistamishyötyihin – etenkin kun otetaan huomioon, että ehdotus koskisi vain tiettyjä EU Inc:n osia.

Väärinkäytösuhkakuva

EK näkee valitettavasti selvänä riskinä komission esityksessä mm. sen, että startup-yhtiö perustetaan perinteisellä yhtiömuodolla, se hankkii pääomia ja kenties jonkin aikaa toimiikin vaihtaen kuitenkin lopulta yhtiömuotoa ja hakeutuu ehdotetun uuden maksukyvyttömyysmenettelyn pariin. Tämän ollessa mahdollista, sitä varmasti tulisi myös käyttämään hyödyksi sääntelyn kokonaistarkoitukselle vieraalla tavalla. Olisi naiivia ajatella, etteikö tällaista “forum-shoppingia” tapahtuisi. Maksukyvyttömyysmenettelyissä korostuu näin ollen tarve jonkinlaiselle tehokkaalle ulkopuoliselle valvonnalle.

Menettelyjen tehostamisen sijaan suunniteltu uusi menettely vaikuttaa siis päinvastoin heikentävän tehokkuutta ja monimutkaistavan olemassa olevaa insolvenssijärjestelmää. Väärinkäytösmahdollisuuksien riskin kasvu on merkittävä insolvenssiehdotusta vastaan puhuva seikka, erityisesti tällä hetkellä konkurssien määrä ollessa kasvussa ja niihin liittyvän talousrikollisuuden voimistuttua.

Tuomioistuinten työmäärän lisääminen, johon esitys pahimmillaan johtaisi, (kun oikeushallinnon resursseja ollaan vielä mahdollisesti leikkaamassa) kuten myös tarvittavat järjestelmäpäivitykset olisivat nykytilanteessa erittäin vaikeita toteuttaa.

Ratkaisu

Mitä EK sitten esittää ratkaisuksi? EK näkee, että EU Inc. voisi edetä pragmaattisesti katsoen helpoiten ilman maksukyvyttömyyttä koskevia kohtia. Vähintäänkin ne on tarkasteltava ja laadittava uudelleen.

Tämä tosin monimutkaistaa esityksestä käytäviä EU-lainsäädäntöneuvotteluja ja siten voi heikentää esityksen menestymismahdollisuuksia kokonaisuutena.